

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

KỲ THI TRUNG HỌC PHỔ THÔNG QUỐC GIA NĂM 2019

Bài thi: NGỮ VĂN

Thời gian: 120 phút, không kể thời gian phát đề

ĐỀ THI THAM KHẢO

I. ĐỌC HIỂU (3.0 điểm)

Đọc đoạn trích dưới đây:

Nhiều người cho rằng phát triển là điều tốt. Nhưng chỉ ít người dám cống hiến cả cuộc đời mình cho sự phát triển đó. Tại sao vậy? Bởi vì muốn phát triển đòi hỏi phải có sự thay đổi, trong khi đó họ lại không sẵn sàng cho bất cứ sự thay đổi nào. Tuy nhiên, một sự thật hiển nhiên là nếu không thay đổi thì không thể có sự phát triển. Nhà văn Gail Sheehy đã khẳng định:

“Nếu không thay đổi thì sẽ không bao giờ phát triển. Nếu không phát triển thì không phải là cuộc sống. Phát triển đòi hỏi phải tạm thời từ bỏ cảm giác an toàn. Điều này có nghĩa là phải từ bỏ lối sống quen thuộc nhưng luôn bị hạn chế bởi tính khuôn mẫu, tính an toàn, những điều không bao giờ khiến cuộc sống của bạn tốt hơn được. Những điều đó sẽ khiến bạn không còn tin tưởng vào các giá trị khác, mọi mối quan hệ đều không còn ý nghĩa. Nhà văn Dostoevsky nói: “Tiến thêm một bước, nói thêm một lời là những điều đáng sợ nhất”. Nhưng trên thực tế, điều ngược lại mới là điều đáng sợ nhất.”

Tôi nghĩ không có gì tồi tệ hơn là cứ sống mãi một cuộc sống trì trệ, không bao giờ thay đổi và không bao giờ phát triển.

(John C. Maxwell - *Cách tư duy khác về thành công*, NXB Lao động - Xã hội, 2015, tr.130)

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1. Chỉ ra tác hại của việc không dám từ bỏ lối sống quen thuộc được nêu trong đoạn trích.

Câu 2. Theo anh/chị, “điều ngược lại” được nói đến trong đoạn trích là gì?

Câu 3. Việc tác giả trích dẫn ý kiến của Gail Sheehy có tác dụng gì?

Câu 4. Anh/Chị có cho rằng việc từ bỏ lối sống an toàn, quen thuộc để phát triển đồng nghĩa với sự liều lĩnh, mạo hiểm không? Vì sao?

II. LÀM VĂN (7.0 điểm)

Câu 1 (2.0 điểm)

Từ nội dung đoạn trích ở phần Đọc hiểu, anh/chị hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) về điều bản thân cần thay đổi để có thể thành công trong cuộc sống.

Câu 2 (5.0 điểm)

Trong truyện ngắn **Vợ nhặt**, nhà văn Kim Lân hai lần miêu tả cung cách ăn uống của người vợ nhặt. Chiều hôm trước, khi được Tràng đồng ý đãi bánh đúc ở ngoài chợ: “*Thế là thị ngồi sà xuống, ăn thật. Thị cầm đầu ăn một chặp bốn bát bánh đúc liền chẳng chuyện trò gì.*” và sáng hôm sau, khi nhận

bát “chè khoán” từ mẹ chồng: “Người con dâu đón lấy cái bát, đưa lên mắt nhìn, hai con mắt thị tới lại. Thị điềm nhiên và vào miệng.”

(Kim Lân - **Ngữ văn 12**, Tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam, 2015, tr.27 và tr.31)

Phân tích hình ảnh người vợ nhặt trong hai lần miêu tả trên, từ đó làm nổi bật sự thay đổi của nhân vật này.

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

I. Đọc hiểu

Câu 1:

Tác hại của việc không dám từ bỏ lối sống quen thuộc được nêu trong đoạn trích là “không thể có sự phát triển”, “cứ sống mãi một cuộc sống trì trệ, không bao giờ thay đổi và không bao giờ phát triển” (0,5 điểm)

Câu 2:

Theo em, “điều ngược lại” được nói đến trong đoạn trích là: dấn chân tại chỗ, “cứ sống mãi một cuộc sống trì trệ, không bao giờ thay đổi và không bao giờ phát triển” (0,5 điểm)

Câu 3:

Việc tác giả trích dẫn ý kiến của Gail Sheehy có tác dụng làm tăng thêm độ tin cậy cho ý kiến, quan điểm của bản thân vì: ý kiến là dẫn chứng minh họa, làm cơ sở cho lập luận của tác giả, ý kiến là của một nhà văn có sức ảnh hưởng làm tăng thêm sức thuyết phục (1,0 điểm)

Câu 4:

-HS bày tỏ quan điểm cá nhân theo các hướng: đồng tình/ không đồng tình/ vừa đồng tình vừa không đồng tình.

-Lí giải:

+Đồng tình: từ bỏ lối sống an toàn, quen thuộc là liều lĩnh, mạo hiểm, vì phải chấp nhận đối mặt với những nguy cơ bất thường, phải đương đầu với những thử thách khó khăn rình rập, đe dọa mà bản thân cũng không dám chắc có thể vượt qua được hay không, có thể dẫn đến hậu quả là sự thất bại, mất mát, thua thiệt...

+Không đồng tình: từ bỏ lối sống an toàn, quen thuộc không phải liều lĩnh, mạo hiểm bởi đó là điều tất yếu của cuộc sống. Mỗi ngày có những trải nghiệm mới, thử thách mới, khó khăn mới sẽ giúp ta có cơ hội tôi luyện thường xuyên, phát huy tối đa nội lực của bản thân để thích ứng, vượt qua, nhờ đó mà bản thân mỗi ngày thêm hoàn thiện, trưởng thành, vượt qua giới hạn của bản thân, vươn tới những thành công mới. Cũng nhờ đó mà cuộc sống trở nên ý nghĩa và thú vị, không lặp lại đơn điệu nhàm chán, bản thân không rơi vào trì trệ...

+Vừa đồng tình vừa không đồng tình:

II. Làm văn

Câu 1:

1) Mở đoạn: Dẫn dắt giới thiệu vấn đề: từ đoạn văn bản “Cách tiw duy khác về thành công” của tác giả C.Maxwell, suy nghĩ về điều bản thân cần thay đổi để có thể thành công trong cuộc sống

2) Thân đoạn

a) Điều bản thân cần thay đổi để thành công là gì?

- Tư tưởng: dám thay đổi, dám dấn thân, dám đương đầu với thử thách, dám đón nhận rủi ro, thất bại...
- Hành động: biến tưởng thành hành động, bắt đầu từ những hành vi nhỏ nhất

b) Vì sao phải thay đổi?

- Mỗi người đều có những điểm yếu và điểm mạnh -> cần phải nỗ lực khắc phục điểm yếu và phát huy điểm mạnh, có nghĩa là phải có ý thức thay đổi thường xuyên để đạt tới mục đích.
- Ngay cả khi đã đạt được những thành tựu nhất định, cũng luôn phải có ý thức vươn tới những đỉnh cao mới -> buộc phải nỗ lực phát triển bản thân bằng những trải nghiệm mới, đương đầu với những thử thách mới...
- Nếu không dám thay đổi để bảo vệ bản thân trong vòng an toàn sẽ chấp nhận một cuộc sống tẻ nhạt, đơn điệu, nhàm chán, trì trệ, và mỗi ngày một lạc hậu.

c) Thay đổi như thế nào?

- Không ngừng hoàn thiện bản thân về thể chất, trí tuệ và tâm hồn, nhân cách. Hoàn thiện bằng cách bồi đắp bên bả mỗi ngày.
- Luôn tìm những lối đi mới, để mở ra cho mình những cánh cửa bất ngờ, thú vị, để mỗi giây phút cuộc đời đều hạnh phúc và ý nghĩa
- Dám thay đổi nghĩa là dám ước mơ và khát vọng, dám nghĩ và dám làm

3) Kết bài: Khẳng định lại vấn đề

Câu 2:

I. Mở bài:

*Dẫn dắt, giới thiệu nhân vật người vợ nhặt với những chi tiết đặc sắc thể hiện sự thay đổi sau cột mốc theo Tràn về làm vợ nhặt

*Giới thiệu tác giả Kim Lân

*Giới thiệu tác phẩm “Vợ nhặt”

II. Thân bài

1. Giới thiệu nhân vật

Người vợ nhặt có lai lịch khá đặc biệt: không tên tuổi, không quê hương, không quá khứ, không tài sản, không nghề nghiệp. Từ đầu đến cuối tác phẩm, nhân vật chỉ được gọi là cô ả, thì, người đàn bà.

2. Phân tích nhân vật trong hai lần được tác giả miêu tả về cung cách ăn uống

a) Lần 1 – Chiều hôm trước, khi được Tràng đồng ý đãi bánh đúc ở ngoài chợ: “Thế là thị ngồi sà xuống, ăn thật. Thị cầm đầu ăn một chặp bốn bát bánh đúc liền chẳng chuyện trò gì.”

- Tái hiện lại bối cảnh của chi tiết: thị quen Tràng sau một lần đẩy xe bò giúp, vì thế mà kho gặp lại ở chợ tỉnh, thị “sầm sập chạy đến”, “sung sĩa” trách móc

+ ngoại hình thảm hại “áo quần tả tơi như tổ đũa”, “gầy sọp”, “trên cái khuôn mặt lưỡi cày xám xịt chỉ còn thấy hai con mắt”

-> Sự thảm hại ấy cũng từ cái đói mà ra!

+ cách nói năng chông lòn, đánh đả “Điều! Người thế mà điều!”, “Hôm ấy leo leo cái mồm hện xuống, thế mà mất mặt”, “có ăn gì thì ăn, chả ăn giàu”, “ăn thì ăn sợ gì”, “về chị ấy thấy hụt tiền thì bỏ bố”...

+ điệu bộ, hành động của thị thô lỗ, táo bạo: Nhận được lời mời “đấy, muốn ăn gì thì ăn” của Tràng, “hai con mắt trũng hoáy của thị tức thì sáng lên”, rồi sà xuống, “cầm đầu ăn một chặp bốn bát bánh đúc liền chẳng chuyện trò gì”

- Phân tích chi tiết: đây là chi tiết cao trào cho thấy sự vô duyên, đến mức trơ trẽn của thị

+ sần sỏ đòi ăn và “sà xuống” vội vã kho nhận được câu mời rói của người lạ

+ cầm đầu ăn

+ ăn một chặp bốn bát bánh đúc

+ không chuyện trò gì

-> trước khi trở thành vợ nhặt, thị là nạn nhân của cái đói. Cái đói làm thị tả tơi, xơ xác, quên cả sĩ diện và lòng tự trọng, mất cả thiên tính nữ của phái đẹp.

b) Lần 2 – Sáng hôm sau, khi nhận bát “chè khoán” từ mẹ chồng: “Người con dâu đón lấy cái bát, đưa lên mắt nhìn, hai con mắt thị tối lại. Thị điềm nhiên và vào miệng.”

- Tái hiện lại bối cảnh của chi tiết: Sau khi theo không Tràng về làm vợ nhặt, đón nhận sự quan tâm yêu thương của Tràng và bà cụ Tứ, trở thành “người đàn và hiền hậu đúng mực” trong hành động vun vén, dọn dẹp cửa nhà, trong cách nói năng lễ phép với mẹ chồng vào buổi sáng hôm sau. Trong bữa cơm ngày đói thảm hại, bà cụ Tứ cố truyền niềm vui cho các con bằng việc bàn tính chuyện nuôi gà. Giữa lúc đó, niêu cháo loãng bỗng hết nhẵn. Bà lão chạy vội xuống bếp bưng lên cái nồi bốc khói nghi ngút và vừa nói vừa cười “Chè đây. Chè khoán đây, ngon đáo để cơ”. Thị đón cái bát...

- Phân tích chi tiết:

+ Đưa lên mắt nhìn -> hai mắt tối lại vì nhận ra không phải chè khoán mà là cháo cám, ánh mắt thể hiện sự thất vọng, cả nỗi niềm đau đớn, tủi hờn... dồn nén chứa những xúc cảm tiêu cực

+ Thị điềm nhiên và vào miệng -> thái cực hoàn toàn khác những cảm xúc ở trên. Đó là sự chấp nhận hoàn cảnh một cách bình tâm, chủ động, tự nguyện, không oán trách. Đó còn là sự tế nhị, tránh làm tổn thương người mẹ già tội nghiệp, níu kéo lại niềm vui cho bà -> lúc này thị trở thành người phụ nữ hiểu chuyện, vị tha, tế nhị, giàu bao dung và yêu thương.

-> Như vậy, sự vô duyên, trơ trẽn cũng chỉ là do hoàn cảnh đẩy đưa, do cái đói tạo thành. Và bản chất người tốt đẹp sẽ phục sinh vẹn nguyên khi có cơ hội, khi được bao bọc trong tình yêu thương.

3) Tổng hợp đánh giá

a) Về nghệ thuật

- Nhà văn không tập trung miêu tả tâm lý nhân vật để giữ vẻ xa lạ, phù hợp với hoàn cảnh của thị, một người vợ nhặt.

- Tác giả lại chú trọng khắc họa hành động, cử chỉ, nét mặt của nhân vật để người đọc tự hiểu tâm trạng của người phụ nữ. Nhiều chi tiết nhỏ nhỏ, vụn vặt như cách ăn uống của nhân vật nhưng đã nói được khá nhiều điều về tâm tư, tình cảm, tính cách, tâm hồn...

b) Về nội dung tư tưởng

Chỉ qua hai chi tiết về cách ăn uống của người vợ nhặt, Kim Lân đã tố cáo giai cấp thống trị thực dân, phát xít đẩy nhân dân ta vào hoàn cảnh cùng cực, đẩy con người đến sự rẻ rúng, tha hóa về nhân phẩm chẳng qua vì sự đói khát, đồng thời ca ngợi sức sống mãnh liệt và phẩm chất tốt đẹp của họ luôn tiềm tàng chỉ chờ cơ hội để hồi sinh trọn vẹn

III. Kết luận

- Khẳng định lại ý nghĩa của 2 chi tiết

- Khẳng định vị trí của tác giả trên văn đàn dân tộc